

**“Batı’nın Yükselişini” Değerler
Açıklayabilir Mi?**

Değerler

Değerler yaklaşımının lehte yanları:

Değerler çalışmaya, hayata ve diğerlerine olan tavırlarda belli etkilere sahiptir.

Değerler

Değerler yaklaşımının aleyhte yanları:

- İktisatçılar açıklayıcı bir değişken olarak değer kavramından pek hoşlanmaz, çünkü o iktisadi büyümeyi iktisat alanının dışına terk eder.
- Bir toplum veya ulusun değerlerini yüzeyselliği aşarak tanımlamak ve keza değerlerin büyüme üstündeki etkileri hakkında çok güvenilir sonuçlara ulaşmak çok zordur.
- Bu kolayca din, ırkçılık ve milliyetçilik kaynaklı klişelerle bağdaştırılabilir.

Weber: Protestan Ahlakı

- Weber insanların kendi eylemlerine verdiği anlamla ilgileniyor, bu yolla tarihsel değişimin akışını anlamaya çalışıyor.
- Bir rasyonel-yasal otorite sistemi içinde akılcı eylemin modern toplumun merkezinde yer aldığına inanıyor.

Protestan Ahlakı

- Onun sosyolojisi temelde geleneksel eylemden akılcı eyleme kayışı araştırma ve açıklama çabası.
  - Batı'da bu kaymaya neyin yol açtığını soruyor?
  - Bu sebepleri anlamak için birçok uygarlığın dini ve ekonomik sistemlerini inceliyor.

Protestan Ahlakı

- Weber eylemin akılcılaşmasının ancak geleneksel yaşam yollarının terk edilmesiyle gerekleēeēi inancına ulaşıyor.
- Weber'in işi Batı'da insanların geleneksel dini deēer yōneliřlerini terk etmelerine ve onları mal ve servet elde etme arzusu geliştirmelerine teşvik eden etkenleri ortaya çıkarmak.

Protestan Ahlakı

Weber Protestan ahlakının geleneğinin frenini kırarken insanların kendilerini akılcı bir şekilde işlerine adanmalarına teşvik ettiği hipotezine ulaşıyor.

Protestan Ahlakı

- Calvinizm, “ilahi takdir” (predestination) kavramı çevresinde bir değerler kümesi geliştirmiştir.
- Calvin’in izleyicileri kişinin cennetteki yerini sağlamak için hayırlı işler veya ibadet yapamaz.

Protestan Ahlakı

Ya “seçilmişler” arasındasınızdır (bu durumda cennette yeriniz hazırdır) ya da değilsinizdir. Ancak, servet (siz ve komşularınızca) sizin Tanrı'nın seçtikleri arasında olmanızın bir işareti olarak alınabilir ki bu insanlara servet edinmek için müşevvik sağlar.

Protestan Ahlakı

- Protestan ahlakı bu yüzden insanları kendilerini akılcı olarak servet edinmeye teşvik eden bir sıkı disiplin ruhunu besleyen dini yaptırımlar sağlar.

Protestan Ahlakı

Weber Batılı olmayan kùltùrleri de incelemiştir. Bu sanayi öncesi toplumların çoğunun kapitalizme ve iktisadi genişlemeye geçiş için gerekli teknolojik altyapıya ve diğer önkoşullara sahip olmalarına karşın buralarda kapitalizm ortaya çıkmamıştır.

Protestan Ahlakı

- Tek kayıp etken geleneksel yolları terk etmeyi sağlayacak pozitif yaptırımların olmamasıdır.
- Weber Protestan ahlakının kapitalizmin yükselişinde tek sebep olduğuna inanmamakla beraber onun kapitalizmin gelişmesinde önemli bir güç olarak görmektedir.

Akılcılaştırma

- Akılcılaştırma süreci bilginin arzulanan bir amaca ulaşmak için pratik uygulamasıdır. Etkililiğe, koordinasyona ve hem fiziki hem de sosyal çevre üzerinde kontrole yol açar.

Akılcılaştırma

- Bu bürokrasi ve artan işbölümünün arkasındaki kılavuz ilkedir.
- Mal ve hizmetlerin hem üretimi hem de dağıtımında öngörülemez bir artışa yol açmıştır.

Akılcılaştırma

- Bu aynı zamanda dünyevileşme, gayrişahsileşme ve baskıcı rutine eşlik eder.
- Beşeri davranış, arzulanan bir amaca ulaşmada doğal ve sosyal çevreye hakim olmak için artarak gözlem, deney ve akıl ile yönlendirilir.

Akılcılaştırma

- Weber'in akılcılaştırma genel teorisi doğal ve sosyal çevre üzerinde artan beşeri hakimiyete işaret eder.
- Sırasıyla, sosyal yapıdaki değişmeler, beşeri karakteri değişen değerler, felsefeler ve inançlar yoluyla değiştirir.

Akılcılaştırma

- Bireycilik, etkililik, öz disiplin, maddecilik ve hesap edilebilirlik gibi üstyapısal değer ve normlar bürokratikleşme süreciyle teşvik edilir.

Akılcılaştırma

- Weber bürokrasi ve akılcılaştırmanı hızla diğer tüm örgütlenme ve düşünce biçimlerinin yerini aldığı inancındadır. Bunlar Batı toplumun bütün sektörlerinde boğucu bir hakimiyet oluşturur.

Akılcılaştırma

- Akılcılaştırma Weber'in teorisinde en genel unsurdur. Akılcılaştırmayı emeğin artan işbölümü, bürokrasi ve mekanizasyon ile bir tutar.